

Miljøminister Troels Lund Poulsen
Miljøministeriet
Højbro Plads 4
1200 København K

DANSKE
REGIONER

25-09-2009

Sag nr. 09/1923

Dokumentnr. 48218/09

Høringssvar på Landsplanredegørelse 2009

Kære Troels Lund Poulsen.

Du har den 8. juli offentliggjort forslag til Landsplanredegørelse 2009. Danske Regioner vil gerne kvittere for redegørelsen, som primært er henvendt til regionsråd og kommunalbestyrelser. Regionerne ser frem til at indgå i konstruktivt samarbejde om opfølgning på Landsplanredegørelsen.

Landsplanredegørelsen er regeringens politiske udmelding om og pejlemærker for samspillet mellem den fremtidige fysiske og funktionelle udvikling i landet. Baseret på analyser af de vigtige udviklingstendenser og dilemmaer skal redegørelsen angive, hvad staten aktuelt vil gøre, og opfordrer regionsråd og kommunalbestyrelser til at handle i overensstemmelse med udmeldingerne. Redegørelsen fungerer derfor som udgangspunkt for en debat i regionsrådene og kommunalbestyrelserne om de væsentlige udviklingstræk. Afsnittet om fremtidige tendenser er imidlertid ikke funderet på de nødvendige og dybtgående analyser af landets tilstand og fremtid og mangler en tilstrækkelig differentieret tilgang til udfordringerne.

Den aktuelle økonomiske krise har ændret forudsætningerne og udfordringerne for den fysiske udvikling markant siden den forrige Landsplanredegørelse i 2006. De globale konjunkturer og den økonomiske stagnation og stigende ledighed har berørt regionerne forskelligt. De særlige udfordringer, hver enkelt region nu står over for, kræver derfor specifikke regionale løsninger, som Landsplanredegørelsen kunne have adresseret.

Regionsrådene har i 2008 vedtaget de første regionale udviklingsplaner, der netop forholder sig til de særlige regionale udfordringer og udviklingsmuligheder.

Dampfærgevej 22
Postboks 2593
2100 København Ø

T 35 29 81 00
F 35 29 83 00
E regioner@regioner.dk

Den regionale udviklingsplan er et nyt strategisk redskab, der tilføjer en udviklingsdimension til de eksisterende kommuneplaner og den statslige landsplanredegørelse.

Side 2

Udviklingsplanen skal ud fra en helhedsvurdering beskrive den ønskelige, fremtidige udvikling inden for en række områder som natur og miljø, erhverv, turisme, beskæftigelse, uddannelse og kultur, og omfatte regionens byer, landdistrikter og udkantsområder. Derudover skal den redegøre for sammenhængen mellem statslig og kommunal planlægning for infrastruktur samt sammenhængen med tilgrænsende landes myndigheder om plan- og udviklingsmæssige emner.

De aktuelle regionale udviklingsplaner er hver især udtryk for en fælles, regional vision og mål for den regionale udvikling. Med udgangspunkt i analyser af regionale styrker og udfordringer, har region og kommuner i samarbejde med andre regionale aktører, f.eks. erhvervslivet, organisationer, foreninger og borgere, tegnet et billede af den retning, man ønsker udviklingen i regionen skal gå. Derfor fungerer den regionale udviklingsplan også som et vigtigt, demokratisk redskab til dialog og samarbejde om udviklingen i regionen.

Regionsrådene har hver især udarbejdet høringssvar, som fokuserer på de særlige regionale udfordringer set i lyset af Landsplanredegørelsen. Af høringssvarene kan man se, at regionerne og de regionale udviklingsplaner understøtter en lang række af de målsætninger, som ligger i Landsplanredegørelsen. Regionerne har fulgt op på de regionale udviklingsplaner gennem handlingsplaner og initiativer, som ligger inden for Landsplanredegørelsens temaer, f.eks. klima- og energi, bysamarbejde, infrastruktur og landdistriktsudvikling. En stor del af initiativerne understøttes endvidere af de regionale vækstfora, som i overensstemmelse med erhvervsudviklingsstrategierne, arbejder for at realisere de særlige regionale styrker og kompetencer.

Landsplanredegørelsen er regeringens mulighed for at tegne en vision for den fysiske udvikling i Danmark. Hvordan skal landet udvikle sig bymæssigt, naturmæssigt, trafikalt, miljømæssigt osv.? Landsplanredegørelsen indeholder imidlertid ikke mange konkrete bud på, hvor regeringen ønsker, landet skal bevæge sig hen. Der er f.eks. ikke en vision for et Danmark i balance, hvor synergien mellem by og land skaber nye muligheder for at forbedre levevilkårene i alle dele af landet. Tværtimod savnes der visioner for store dele af landet, herunder de mellemstore byer, som udgør over 40 pct.

af landets areal og næsten 30 pct. af landets indbyggere. I flere regionale udviklingsplaner arbejdes der, i et samarbejde med kommunerne, netop med byernes funktion både i forhold til arbejdsdelingen mellem byer og i forhold til synergien mellem by og land.

Landsplanredegørelsen kunne f.eks. have peget på, hvordan effektiv mobilitet både kan bidrage til at løse trængselsproblemer og nedbringe CO₂-forbruget. Det ville udfordre traditionel trafikplanlægning ved at tage udgangspunkt i den enkelte borgers og erhvervslivets transportbehov frem for transportstrukturene. Alle regioner har i et samarbejde med kommunerne udarbejdet indspil til infrastrukturkommissionen og regeringens strategi for Grøn Transport. Udgangspunktet for det regionale samarbejde er netop, hvordan mobiliteten kan blive mere effektiv og samtidig tage hensyn til miljø og klima.

Landsplanredegørelsen kunne også have adresseret forskellige regionale udfordringer, bl.a. som følge af den nuværende krise. Hvor opleves eksempelvis de største udfordringer mht. demografi, beskæftigelse m.v.? Forskellige regionale udfordringer kræver forskellige regionale løsninger. Derfor arbejder alle regioner med, hvordan krisen sætter sig igennem regionalt og kan håndteres bedst muligt.

Det er positivt, at miljøministeren forud for Landsplanredegørelsens tilblivelse var i dialog med landets regionsrådsformænd og borgmestre. Det er vigtigt, at myndighederne er gode til at samarbejde og blive enige om, i hvilken retning man vil gå, og hvordan man skal påvirke udviklingen. Planlægning handler om at koordinere, om at finde kompromiser og om at udvikle løsninger i fællesskab. Imidlertid er det svært at se konkrete spor af dialogen i det endelige forslag til Landsplanredegørelse, lige som der heller ikke er mange konkrete bud på, hvordan kommuner, regioner og staten kan fortsætte en dialog og etablere et tættere samarbejde på tværs.

Forslaget til Landsplanredegørelse forholder sig kun begrænset til, hvordan udfordringer, der går på tværs af sektorer, skal løftes. De regionale udviklingsplaner tager netop udgangspunkt i helhedsplanlægning, hvor den ønskelige udvikling beskrives på tværs af de traditionelle sektorer, f.eks. fysisk planlægning, trafikplanlægning og erhvervsudvikling.

Det skal i denne forbindelse nævnes, at Danske Regioner løbende har gjort Miljøministeriet opmærksom på, hvordan de regionale udviklingsplaner kan bidrage til at inspirere Landsplanredegørelsen.

Det er derfor overraskende, at regionernes rolle stort set ikke adresseres i Landsplanredegørelsen. Der savnes fokus på den regionale rolle og forventningerne til regionerne i forhold til at indfri regeringens målsætninger. Det ville være ønskeligt, hvis regeringen – på samme måde som over for kommunerne – formulerer forventninger til, hvordan regionerne og de næste regionale udviklingsplaner, kan bidrage til at opfylde statens målsætninger i Landsplanredegørelsen.

Regionerne har som baggrund for de regionale udviklingsplaner og som led i det løbende regionale udviklingsarbejde udarbejdet et stort antal analyser af forskellige, regionale udfordringer. Mange af analyserne omhandler emner af stor relevans for landsplanlægningen, herunder analyser af pendling, infrastruktur og kollektiv trafik, byer og byroller, landdistrikter, klima, energi og bæredygtig udvikling. Regionerne opfordrer miljøministeriet til at samarbejde om nye analyser og stiller de allerede udarbejdede analyser til rådighed for den opfølgende indsats på Landsplanredegørelsen. En del af analyserne nævnes i regionernes høringssvar til Landsplanredegørelsen, og udvalgte eksempler på initiativer fremgår af bilaget til dette høringssvar.

Danske Regioner opfordrer miljøministeren til at tage initiativ til, at staten, regioner og kommuner indleder et samarbejde om udvikling af det fremtidige samspil mellem Landsplanredegørelsen, de regionale udviklingsplaner og kommuneplanlægningen. Landsplanredegørelsen bør bidrage til håndteringen af regionale udfordringer, samt til at de regionale udviklingspotentialer udnyttes bedst muligt til gavn for et Danmark i vækst og balance.

Med venlig hilsen

Carl Holst
Formand for Danske Regioners Udvalg for Regional Udvikling

(Høringssvaret behandles endeligt i Danske Regioners bestyrelse den 29-10-2009).

I bilaget følger en række eksempler på regionale initiativer, som understøtter Landsplanredegørelsens målsætninger eller håndterer centrale, regionale udfordringer. Der henvises i øvrigt til de enkelte regioners høringssvar.

Fælles indsat i forhold infrastruktur og kollektiv trafik - i Region Hovedstaden

Regionerne og kommunerne har en stor fælles interesse i den trafikale udvikling og den langsigtede planlægning og udbygning af infrastrukturen i hovedstadsregionen.

Ifølge OECD er hovedstadsområdets tilgængelighed fra Europa og Skandinavien særlig vigtig, da hovedstadsområdet ligger på kanten af Europa – ikke kun geografisk, men også økonomisk. En velfungerende og fremtids-sikret trafikal infrastruktur er afgørende for, at Region Hovedstaden i fremtiden kan klare sig i konkurrencen med andre storbyregioner. En sammenhængende infrastruktur er afgørende for vækst både i center og periferi for hele regionens attraktivitet.

I juni 2007 sendte Regionsrådet og Kommunekontaktrådet for hovedstadsregionen - i forbindelse med udarbejdelse af den regionale udviklingsplan - et fælles indspil til den daværende infrastrukturkommission vedrørende hovedudfordringer og løsningsmuligheder for den trafikale infrastruktur.

Endvidere har Region Hovedstaden i foråret 2009 ladet udarbejde 2 analyser om infrastruktur ("Før biltrafikken går i stå" – om kollektiv trafik; og "Der er noget i luften" om Københavns Lufthavn). Analyserne indeholder en lang række anbefalinger som kan indgå i udviklingen af Hovedstadens infrastruktur.

I regionens Handlingsplan for RUP'en indgår bl.a. et projekt om Strategisk analyse og trafikmodeller, hvor målet er, at region og kommuner i fællesskab får en større og mere direkte rolle i statens forestående arbejde med Strategisk Analyse af Udbygningsmulighederne i Hovedstadsområdet. I tæt sammenhæng med dette arbejde videreføres derudover det regional/kommunale samarbejde om at udvikle en Byvision for Ringbyen langs Ring 3. Derudover vil initiativet blive suppleret med fælles projekter til Styrket kollektiv trafik bl.a. via transportforligets puljer.

Regional klimastrategi – i Region Sjælland

Region Sjælland skal være en førende klimaregion. Det skal ske igennem et samarbejde med en bred kreds af samarbejdspartnere, herunder kommunerne.

Side 6

Den Regionale Klimastrategi er udarbejdet i et tæt samarbejde mellem Kommunekontaktrådet (KKR) og Region Sjælland og er den første af sin slags i Danmark. Den er et eksempel på udmøntningen af Den Regionale Udviklingsstrategi.

Der er tre perspektiver på klimaudfordringerne i strategien.

- Samfundets tilpasning i forhold til de igangværende klimaforandringer,
- forebyggelsesaspektet, som handler om reduktion af CO₂-udledningen, samt
- udvikling af klimateknologi og clean-tech.

Klimastrategien udpeger områder, hvor kommunerne og regionen har gode muligheder for at medvirke til innovation og udvikling af klimateknologier. Derudover skal den regionale klimastrategi anvendes til at synliggøre klimainsatsen i regionen blandt andet på klimatopmødet i København. I klimastrategien er der identificeret en lang række muligheder for yderligere samarbejde i forhold til industri, forskningsinstitutioner og organisationer. Erhvervsudvikling inden for klimateknologi er et af Vækstforums særlige fokusområder, og regionen kan ad den vej medvirke til, at der skabes nye initiativer på området.

Klimastrategien har otte handlingsprogrammer med målsætninger og indsatsfelter. Handlingsprogrammerne er: Det regionale energisystem, landbrug, industri og teknologi, transport, byer og bygninger, det åbne land, sundhed og beredskab samt kommunerne og regionen som virksomhed. Strategien favner bredt og går på tværs af sektorer.

Syddansk Mobilitetsråd – i Region Syddanmark

Syddansk Mobilitetsråd er et af mange initiativer, der udmønter den regionale udviklingsplan i Region Syddanmark. Formålet er at skabe bedre vilkår for borgeres og virksomheders mobilitet ved at tænke på tværs af sektorer, og udgangspunktet for rådets arbejde er koordinering, helhedstænkning og tværgående løsninger.

Mobilitetsrådets formål er at:

Side 7

- Bidrage til den regionale dagsorden og være talerør for Syddanmark i spørgsmål om infrastruktur, trafik, transport og mobilitet.
- Bidrage til at tydeliggøre problemstillinger, drøfte prioriteringer og skitsere løsninger.
- Udarbejde en samlet syddansk mobilitetsplan.

Mobilitetsrådet er sammensat af repræsentanter for en lang række aktører på den trafikpolitiske scene: Kommunerne, trafikselskaberne, havnene, Billund Lufthavn, DI, transporterhvervene og deres organisationer, Dansk Cyklistforbund, Vejdirektoratet, Sammenslutningen af Danske Småøer, Syddansk Universitet, Eldresagen, De grønne Netværk og Region Syddanmark.

I sit første år har Mobilitetsrådet især beskæftiget sig med Infrastrukturkommissionens anbefalinger, regeringsudspillet "Bæredygtig transport – bedre infrastruktur" samt trafikforliget fra januar 2009. Gennem drøftelserne i Mobilitetsrådet er der skabt et grundlag for at afgive fælles, syddanske reaktioner på disse centrale udspil.

Energi, miljø og natur – i Region Midtjylland

Region Midtjylland spiller en central rolle, når det gælder områderne energi, miljø og natur. Regionen har i samarbejde med kommunerne samlet kræfterne om konkrete initiativer, der fremmer produktion og anvendelse af vedvarende energi og begrænsning af CO₂-udledningen.

Regionen har i samarbejde med hovedparten af kommunerne i regionen fået udarbejdet energiregnskaber. Energiregnskaberne er tænkt som et værktøj og et kvalificeret grundlag til at udarbejde kommunale energihandlingsplaner og tage initiativer, der passer til den enkelte kommune. Det forventes, at energiregnskaberne skal opdateres, således at kommunerne og regionen får dokumenteret effekten af de forskellige igangsatte tiltag.

Et andet eksempel fra Region Midtjylland er udvikling af en miljø- og landskabsmæssig bæredygtig produktionsmetode af pileflis til energisektoren. Med de kommende handlingsplaner på vandmiljøområdet forventes det, at der vil være landbrugsarealer, som ikke længere hensigtsmæssigt kan dyrkes med etårige afgrøder. Pil er en flerårig afgrøde, som har et stort energiudbytte og samtidig effektivt reducerer næringsstofudvaskningen. Projektet er det første af sin art og rummer udvikling af et nyt forretningskoncept, hvor en række aktører i hele energikæden samarbejder om at udnytte de

mest miljøfølsomme landbrugsarealer til energiproduktion. Det er arealer, som har en lav alternativ produktionsmæssig værdi, og hvor der opnås betydelige miljøeffekter. Projektet har strategisk interesse i forhold til kommunernes forpligtelser på miljøområdet.

Nordjysk Ungeindsats

Region Nordjylland har de unge i fokus. Der er således igangsat en række initiativer på ungeområdet, primært ift. uddannelse. Regionen har også høj grad af fokus på andre områder, hvor der opleves store udfordringer for de unge for tiden – dels ungeledigheden, som stiger markant i takt med finanskrisen, og dels den akutte mangel på praktikpladser, som besværliggør de unges mulighed for at tage en erhvervsuddannelse.

Regionen har bl.a. initiativer på følgende områder:

Analyser af uddannelsesmønstre

Regionen har særlig fokus på at opnå mere viden og indsigt i de nordjyske unges uddannelsesmønstre, således at erfaringer kan bruges til at målrette regionale indsatser på området.

I 2009 er flere store analyseprojekter igangsat med dette formål. Det drejer sig blandt andet om en forløbsanalyse, som følger en 9. klasses årgang 10 år frem i tiden, en analyse der fokuserer på de unge, som har valgt en mellem-lang videregående uddannelse og en analyse af udbuddet af og efterspørgslen efter velfærdsuddannede i Nordjylland i fremtiden.

Analysearbejdet foregår i tæt samarbejde med de relevante interessenter i Nordjylland, herunder de nordjyske uddannelsesinstitutioner, Beskæftigelsesregion Nordjylland m.fl.

Fremme af uddannelseskultur og mønsterbrydning:

Regionen fokuserer på at fremme uddannelseskulturen i hele regionen og på at fremme mønsterbrydning på uddannelsesområdet. Konkret betyder det fokus på at fremme overgangen mellem uddannelsesinstitutioner af forskellig type og/eller niveau samt fokus på at sikre en sammenhængende vejledningsindsats i hele uddannelsessystemet.

Udover de allerede igangsatte projekter og initiativer, har Koordinationsforum for regional udvikling også rettet særligt fokus mod en Ungeindsats i en "nordjysk kontekst" og med baggrund i følgende udfordringer:

- Den stigende ledighed blandt unge nordjyder

- De manglende praktikpladser inden for erhvervsuddannelserne
- Rekruttering til ungdoms- og videregående uddannelser
- Mulige barrierer for uddannelse – eksempelvis køn, geografi, m.v.